

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2013. május 8.

TÖRTÉNELEM
KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA

2013. május 8. 8:00

Az írásbeli vizsga időtartama: 180 perc

Pótlapok száma	
Tisztázati	
Piszkozati	

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Fontos tudnivalók

Egyértelmű válaszokat adjon, egyértelmű jelöléseket alkalmazzon – javítás esetén is!

Válaszaiban **a lényeg** megfogalmazására törekedjen, **ne lépje túl a rendelkezésre álló helyet!**

Csak annyi válaszlevelet írjon, amennyit a feladat kér! (Ha többet ír, a beírás sorrendjében értékeljük válaszait.)

Kérjük, **kék színű** tollat használjon!

A feladatok megoldásakor tartsa szem előtt az alábbi javaslatokat!

- Olvassa el figyelmesen a feladatokat!
- Kövesse figyelmesen a feladatlap utasításait!
- Tanulmányozza a feladatokhoz kapcsolódó forrásokat (kép, ábra, szöveg, térkép)!
- Használja minden feladat megoldásához a megengedett segédeszközöket: a középiskolai történelmi atlasz térképeit és a helyesírási szótárt! A személyek, topográfiai adatok és fogalmak csak **pontos helyesírással** értékelhetők!
- Válaszait gondos mérlegelés után, lehetőleg javítás nélkül írja le!

A szöveges, kifejtendő feladatok kidolgozásakor az alábbi munkamenetet javasoljuk:

1. Helyezze el időben és térben a feladatban megjelölt problémát!
2. Használja föl a feladat megértéséhez a forrásokat, illetve a középiskolai történelmi atlaszt!
3. Gyűjtse össze azokat az általános fogalmakat (pl. fejlődés, változás, termelés), illetve az adott korszakhoz kapcsolódó fogalmakat (pl. várjobbágy, céh, személyi kultusz), melyekkel az adott probléma bemutatható!
4. Építse be fogalmazásába a forrásokból megszerzhető információkat, következtetéseket!
5. Ha szükséges, készítsen vázlatot, illetve piszkozatot!
6. Tárja föl a probléma előzményeit, okait, következményeit!
7. Fogalmazzon meg feltételezéseket, magyarázatokat!
8. Építse be mondanivalójába önálló ismereteit (pl. nevek, évszámok), nézőpontját, véleményét!
9. Ügyeljen arra, hogy mondatai világosak legyenek!
10. Szerkessze meg szövegét, és figyeljen a helyesíráásra is!

Tájékoztatásul:

Az esszék javításának szempontjai:

- a feladat megértése,
- megfelelés a tartalmi követelményeknek,
- a válasz megszerkesztettsége, logikussága, nyelvhelyessége és helyesírása.

Eredményes munkát kívánunk!

I. EGYSZERŰ, RÖVID FELADATOK
1. A feladat a római köztársaság válságához kapcsolódik.

Párosítsa a római történelem alakjait a rájuk vonatkozó forrásokkal! Írja be a forrás után a megfelelő nevet! A felsoroltak közül válasszon! Két név felesleges. (Elemenként 1 pont.)

Nevek: Antonius, Caius Gracchus, Marius, Pompeius, Spartacus, Sulla

a)

„A meggyilkolt polgárok rabszolgái közül tízezer fiatal, erőteljes embert felszabadított, római polgárjoggal ajándékozta meg őket. Azért tette ezt, hogy legyen a nép között tízezer ember, aki minden parancsát vakon teljesíti. Ugyanez a szándék vezérelte őt akkor, amikor az ő zászlói alatt harcolt huszonhárom legio között egész Itáliában az egyes városok határában lévő, elkobzott földeket szétosztotta.”

A dictator neve:

b)

„Számos törvényjavaslatot terjesztett elő, hogy a népnek kedvezzen, a senatust pedig gyengítse. Ilyen volt pl. telepítési törvénye, amely az állami földet a szegényeknek juttatta. A szövetségesekre vonatkozó törvénye Itália lakóit a római polgárokkal egyenlő jogokkal ruházta fel. De a senatus hatalmát leginkább azzal nyirbálta meg, hogy a törvényszéki eljárást szabályozta. Addig csak a senatus tagjai ítékeztek peres ügyekben. Ezért tartott tőlük a nép, meg a lovagrend. Ő háromszáz lovagot választott a háromszáz szenátori bíró mellé.”

A néptribunus neve:

c)

„Miután mégis elnyerte a consulságot, katonákat toborzott, de nem az ősi szokás szerint a vagyonos osztályból, hanem mindenkit felvett, akinek kedve volt, sok teljesen vagyontalant is. Egyesek véleménye szerint a népszerűséget hajhászta ezzel. Ugyanis ez a társadalmi osztály tette őt híresé és naggyá. A hatalomra törő embernek éppen a legszegényebbek jöttek kapóra, mert hiszen ezeknek nincsen gondjuk jószágukra, mivel semmivel sem rendelkeznek, és mindent becsületesnek tartanak, ami hasznot hoz nekik.”

A consul neve:

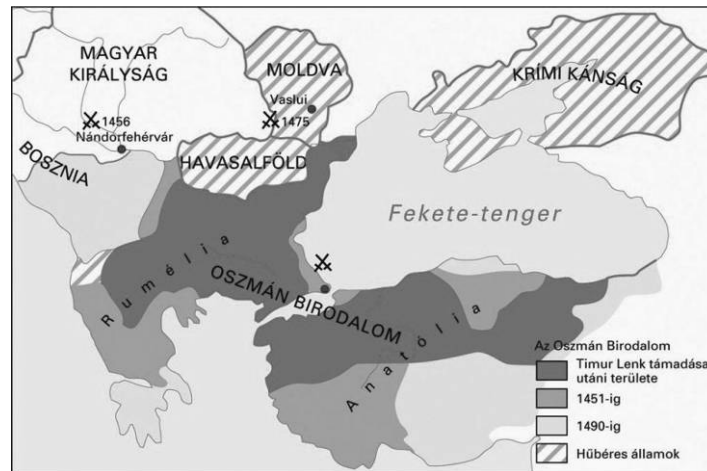
d)

„Végül a rómaiak két consult két légióval küldtek ellene. [...] Hosszú ideig tartott és hevesen dúlt a harc, hiszen több tízezer egyaránt elszánt ember vívta. [...] Egy lándzsától combján megsérült, térdre esett, de pajzsát maga előtt tartva tovább harcolt az ellene törőkkel. [...] Az élve elfogottakat Crassus a Capuából Rómába vezető út teljes hosszában keresztre feszíttette.”

A csatában vesztes fél seregének vezetője:

4 pont	
--------	--

**2. A feladat az oszmán hódítás állomásaihoz kapcsolódik.
Válaszoljon a kérdésekre a források és ismeretei segítségével!**

„Első rohamaink eredménytelensége miatt – ezeket a bizánciak és az olaszok vitésége hiúsította meg oly teljesen, mert állandóan ez utóbbiak voltak felül – a szultán igen haragosnak mutatkozott. Mivel e szégyent nem tudta elviselni, szünet nélkül előre küldte mindazon csapatait, amelyeket későbbre, tartaléknak hagyott. [...] Mohamed szultán azonban észrevette, hogy a védők kezdenek eltűnni a sáncokból és a résekből, hiszen ő maga sem állt messze a harc színhelyétől. [...] Itt esett el Konstantin császár is, mialatt vitézül harcolt hú katonái között. A janicsárok, majd nyomukban a többi seregrészek, rövidesen bezúdulnak a városba, mint a vízáradat. [...] A fal előtt, amelyre nagy lobogóját vonatta fel, sugárzó arccal állt a szultán, és örvendett a látványnak: a nap most virradt fel végül teljes világossággal.”
(Korabeli történetíró)

a) Melyik város ostromát írja le a forrás? (1 pont)

b) Mikor történt (év) az ostrom? (1 pont)

Kik küzdöttek egymás ellen? Töltse ki a táblázatot! (Elemenként 0,5 pont.)

	győztes fél	vesztes fél
állam	c)	d)
uralkodó neve	e)	f)

4 pont

3. A feladat a középkori magyar városfejlődéshez kapcsolódik.

Csoportosítsa a képeket és a meghatározásokat! Írja be a képek és a meghatározások betűjelét a táblázat megfelelő mezőjébe! (Elemenként 0,5 pont.)

a) Sopron

b) Mezőkövesd

c) Selmecebánya

- d) egyösszegű adót fizet a település a földesúrnak
 e) a településen működő vállalkozások termelésük tizedét vagy nyolcadát bérként fizetik a királynak (majd később ennek harmadát a földbirtokosnak)
 f) a település lakói jogilag jobbágyok
 g) a saját bíró ítélete ellen a polgárok a tárnokmesterhez fellebbezhetnek
 h) lakói jellemzően agrártevékenységet végeztek, kézműipara alacsony színvonalon állt

szabad királyi város	bányaváros	mezőváros

4 pont

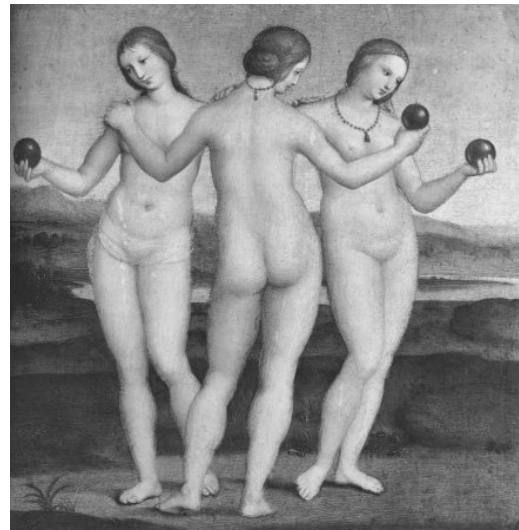
4. A feladat a barokk művészethez kapcsolódik.

Azonosítsa a barokk műalkotásokat! Írja be a **négy** barokk műalkotás betűjelét a táblázatba! (A többi műalkotás más korszakból származik.) (Elemenként 1 pont.)

a)

b)

c)

d)

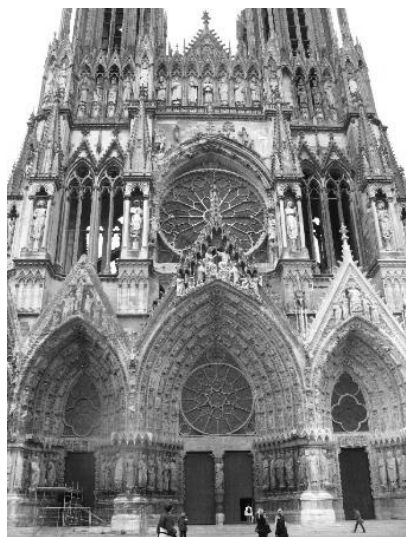
e)

f)

g)

h)

Barokk műalkotások:

4 pont

5. A feladat a mohácsi csata időszakával kapcsolatos.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 1 pont.)**

„Látom, hogy mindenki csak az én személyemben keres magának kibúvót és mentséget. (Szó szerint idézzük a király szavait.) Személyesen jöttem el ebbe a nagy veszedelembé azért, hogy az ország megmentésére és a ti jóléteketekért a saját életemet a szerencse minden változásának kitegyem. Hogy tehát senki se találhasson az én személyemben mentséget a saját gyávaságára, s hogy engem semmivel se okolhassanak, a mindenható Isten segítségével holnap és magam személyesen fogok elmenni veletek oda, ahová mások nélkülüm menni nem akarnak.” (*Brodarics István a mohácsi vésről*)

a) Nevezze meg a szövegben idézett királyt!**b) Melyik dinasztiából származott?****c) Milyen – a mohácsi csatával kapcsolatos közkeletű – vélekedésre / problémára utalt az idézet szerint beszédével a király?**

.....

3 pont

6. A feladat az alkotmányossághoz kapcsolódik.**Írja a megfelelő fogalmat a meghatározás után! (Elemenként 1 pont.)****a) Több ország törvényhozó testületének elnevezése, az egyik legismertebb a kétkamarás angol intézmény:****b) A alkotmányosság garanciája, Montesquieu egyik alapelve, az állami intézmények ezáltal ellenőrzik egymást:****c) A demokrácia gyakorlásának két formája lehetséges, az egyik a népszavazásokon alapuló közvetlen rendszer, a másik pedig a:****d) Állampolgári jog, a demokráciákban nem korlátozza vagyoni-jövedelmi vagy műveltségi cenzus:.....**

4 pont

7. A feladat a dualizmus korának gazdaságtörténetéhez kapcsolódik.

Döntse el az adatok alapján, hogy az állítások igazak vagy hamisak! Írjon X jelet a táblázat megfelelő helyére! (Ha az állítás bármelyik eleme helytelen, akkor az állítás hamis.)
(Elemenként 1 pont.)

A gyáripár szerkezetének alakulása								
iparág	munkások létszáma és százalékos megoszlása				termelési érték és százalékos megoszlása			
	1898		1913		1898		1913	
	ezer fő	%	ezer fő	%	millió korona	%	millió korona	%
<i>bányászat és kohászat</i>	70	23,1	84	15,8	98	6,7	180	5,4
vas- és fémipar	44	14,7	62	11,5	184	12,6	503	15,2
gépipar	33	10,9	48	9,1	132	9,0	230	6,9
villamosenergia-termelés	3	1,0	13	2,4	35	2,4	75	2,3
építőanyag-ipar	32	10,5	66	12,4	52	3,5	137	4,1
vegyipar	12	4,0	26	4,8	83	5,7	241	7,3
<i>nehézipar összesen</i>	<i>124</i>	<i>41,1</i>	<i>215</i>	<i>40,2</i>	<i>486</i>	<i>33,2</i>	<i>1186</i>	<i>35,8</i>
textilipar	14	4,6	46	8,7	53	3,6	209	6,3
egyéb könnyűipar	48	15,9	141	20,8	178	12,4	451	13,6
<i>könnyűipar összesen</i>	<i>62</i>	<i>20,5</i>	<i>157</i>	<i>29,5</i>	<i>235</i>	<i>16,0</i>	<i>660</i>	<i>19,9</i>
<i>élelmiszeripar</i>	<i>46</i>	<i>15,3</i>	<i>77</i>	<i>14,5</i>	<i>645</i>	<i>44,1</i>	<i>1287</i>	<i>38,9</i>
összesen	302	100,0	533	100,0	1464	100,0	3313	100,0

Állítás	Igaz	Hamis
a) Az élelmiszeriparban foglalkoztatottak aránya és száma a korszakban csökkent, bár az előállított termékek értéke növekedett.		
b) A nehézipar hatalmas mértékben fejlődött, a foglalkoztatottak arányának csökkenése a könnyűipar még dinamikusabb növekedésével is magyarázható.		
c) A vegyipar termelésének értéke közel háromszorosára, a foglalkoztatottak száma pedig több mint kétszeresére nőtt.		
d) A termelési érték alapján önmagához képest a korszakban a textilipar termelése nőtt a legjobban.		

4 pont

8. A feladat a gazdasági világválság jelenségeivel kapcsolatos.

Jelölje aláhúzással a források és ismeretei alapján, hogy a felsorolt két-két lehetőség közül melyik kifejezés illik tartalmilag a szövegbe! (Elemenként 0,5 pont.)

„Életbevágóan fontos, hogy bizonyos mértékig központilag ellenőrizzenek olyan folyamatokat, amelyeket ma általában az egyéni kezdeményezés irányít. [...] Az államnak irányító befolyást kell gyakorolnia a fogyasztási hajlandóságra részben az adórendszer révén, részben a kamatláb megállapításával, és talán más módokon is. [...] Ezen túlmenően azonban semmi sem indokolja egyértelműen az olyan államszocialista rendszert, amely felölelné a közösség gazdasági életének a zömét. Nem az a fontos, hogy az állam tulajdonba vegye a termelőeszközöket.” (John M. Keynes: *A foglalkoztatás, a kamat és a pénz általános elmélete*; 1936)

Az ipari termelés mutatója (Az 1913-as szint felel meg 100%-nak.)				
	<i>USA</i>	<i>Németország</i>	<i>Nagy-Britannia</i>	<i>Franciaország</i>
1929	180,8	117,3	100,3	142,7
1932	93,7	70,1	82,5	105,4

Az első világháborút követően **a)** a háborús szállításokból hasznot húzó Egyesült Államok / a továbbra is jelentős gyarmatokkal rendelkező Nagy-Britannia gazdasága fejlődött a leggyorsabb ütemben, az ország a világgazdaság motorjává vált. Az 1929 végén kezdődő válság azokat az országokat érintette súlyosabban, amelyek fejlettségük folytán jelentős exportot bonyolítottak, s nem rendelkeztek gyarmatokkal, melyekre a terhek egy részét átháríthatták. A visszaesés mértéke **b)** Nagy-Britanniában / Németországban volt a legkisebb, az ipari termelés pedig **c)** Franciaországban / az Egyesült Államokban nem esett a háború előtti szint alá. A kormányok és a vállalatok hasonlóan kezelték a problémát: **d)** visszafogták / bővítették a termelést, **e)** elbocsátották a munkásokat és hivatalnokokat / magasabb fizetésekkel ösztönözték a fogyasztást. Ez a módszer azonban tovább rontotta a helyzetet, hiszen a vásárlóerő csökkenéséhez vezetett.

John Maynard Keynes brit közgazdász szakított **f)** a szabad verseny elvének abszolutizálásával / a tervutasításos rendszerrel; felfogása szerint az államnak **g)** be kell avatkoznia / nem kell beavatkoznia a piacgazdaság működésébe, és **h)** államosításokkal irányító befolyást szerezve / a kereslet fokozásával kell gyorsítania a gazdaság talpra állását.

4 pont

9. A feladat a magyarországi nyilas mozgalomhoz kapcsolódik.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével!**

„4. Akarjuk és követeljük a Hungária Egyesült Földek alkotmányos államtestének, társ és sorsközösségének felépítését, megszervezését, a Magyarföld részéről történő központi állami irányítását; a Magyarföld, Tótföld, Ruténföld, Erdélyföld, Horvát-Szlavónföld és Nyugatgyepű politikai és gazdasági önkormányzatát a Hungária Egyesült Földek államrendszerében.

22. Akarjuk és követeljük a zsidókérdésnek az állam érdekeivel egyező rendezését, a zsidónak, mint fajnak alkotmányos meghatározását, az állam életébe és munkájába való számarányos bevonását, a zsidó bevándorlásnak mindenkorra való beszüntetését, azoknak a zsidóknak a kiutasítását, akik 1914 után kaptak települési engedélyt, akik a világháborúban harcvonalban nem voltak, akik az állam törvényeit megszegik, gátolják, tekintet nélkül arra, hogy mikor települtek meg az Ósföldön. A minden téren megnyilvánuló zsidószellem könyörtelen kiirtását, a megalkuvás nélküli keresztény szellem felépítését követeljük.

23. Akarjuk a munkáskérdés nemzeti, szociális, a munkaadó és a munkás érdekeinek kölcsönös védelmében történő megoldását, a munkásnak az üzem hasznából részhasznot élvező, nyugdíjjogosultsággal rendelkező személyként való kezelését, a szakszervezetek és a sztrájk eltörlését.

27. Akarjuk és követeljük hiteléletünk újjászervezését, a hitelintézetek összevonását állami felügyelet alá helyezés mellett.” (A Nemzeti Akarat Pártjának programja; 1935)

a) Milyen területre vonatkozik a Hungária Egyesült Földek kifejezés?

.....(1 pont)

b) Mit jelent valójában „az állam életébe és munkájába való számarányos bevonás”?

(1 pont)

.....
.....**c) Nevezzen meg egy követelést, ami a munkások helyzetén javítana, és egyet, ami rontana!**

javítana: (0,5 pont)

rontana: (0,5 pont)

d) Nevezzen meg két korabeli európai politikai ideológiát, ami szoros rokonságban áll a nyilasok eszméivel!

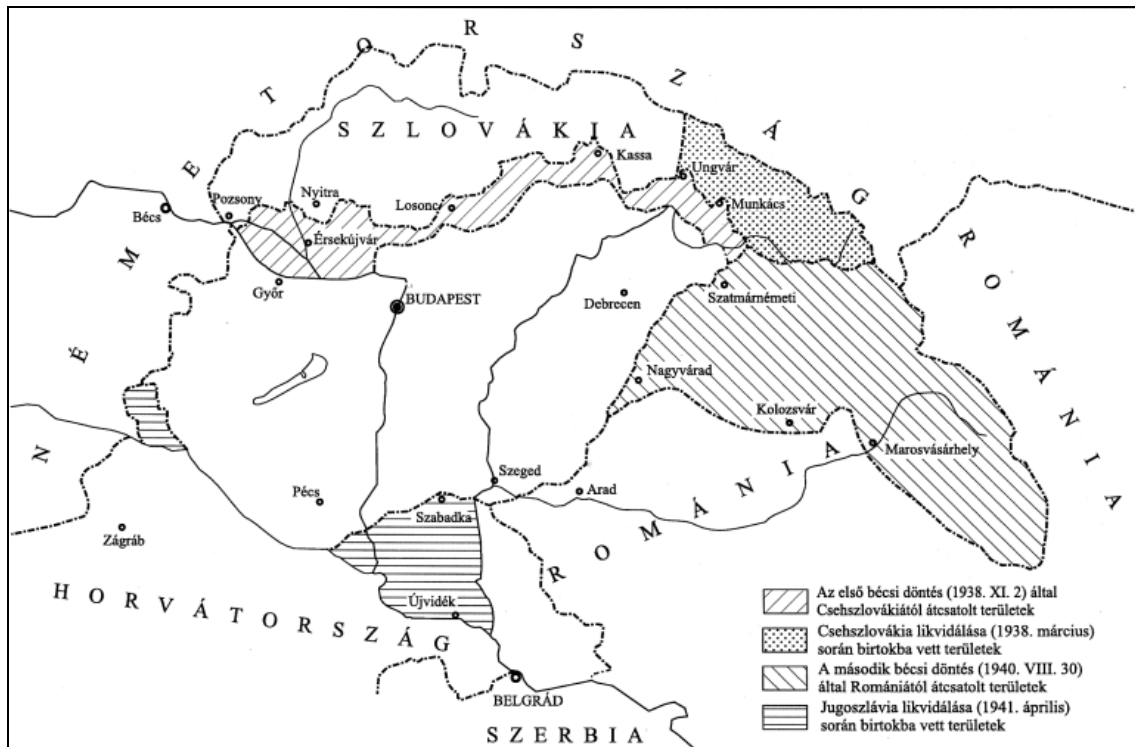
..... (0,5 pont)

..... (0,5 pont)

4 pont

10. A feladat a határon túli magyarság helyzetével kapcsolatos.

Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

Magyarország területgyarapodásai 1938 és 1941 között

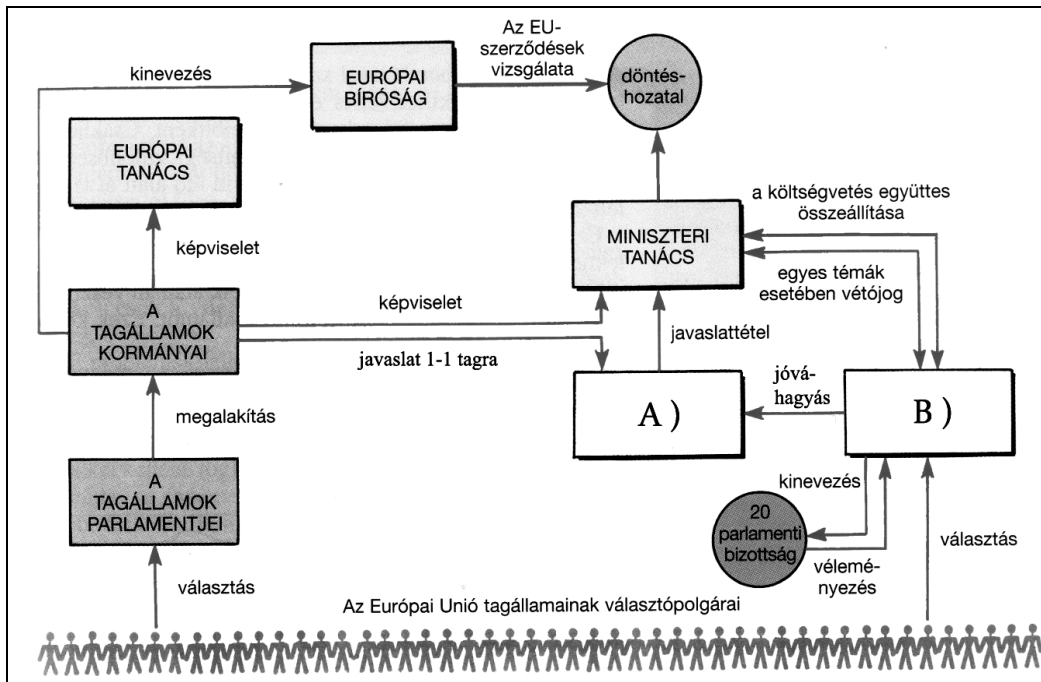
Mely állam(ok) területén élt a XX. században a felvidéki és a kárpátaljai magyarság?

- a) 1919/1920-ig:
- b) 1920 és 1938 novembere között:
- c) 1939 márciusa és 1944 között: és
.....
- d) 1945 és 1991 között: és
.....

3 pont

11. A feladat az Európai Unióval kapcsolatos.

Oldja meg a feladatokat a forrás és ismeretei segítségével! (Elemenként 0,5 pont.)

Az Európai Unió szervezeti és működési felépítése

a) Az Európai Unió melyik intézményeit jelzik az ábra betűi?

A)

B)

b) Mi a négy alapszabadság? (Melyik az a négy tényező, melyek szabad mozgásának biztosítása az Európai Unió alapvető célkitűzései közé tartozik?)

.....

.....

3 pont	
--------	--

12. A feladat a magyar társadalommal kapcsolatos.**Válaszoljon a kérdésekre a forrás és ismeretei alapján! (Elemenként 1 pont.)**

A népesség anyanyelv szerinti megoszlása Magyarországon (a népesség százalékában)							
Év	magyar	szlovák	román	horvát	német	cigány	egyéb
1920	89,6	1,8	0,3	0,7	6,9	0,1	0,6
1930	92,1	1,2	0,2	0,5	5,5	0,1	0,4
1941*	92,9	0,8	0,2	0,4	5,1	0,2	0,4
1949	98,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,2	0,4
1960	98,0	0,3	0,2	0,3	0,5	0,3	0,4
1970	98,4	0,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,5
1980	98,6	0,1	0,1	0,2	0,3	0,3	0,4
1990	98,3	0,1	0,1	0,2	0,5	0,5	0,3

*Csak a trianoni országterületen.

a) Melyik XX. századi politikai eseménnyel / döntéssel indokolható a 40-es években bekövetkező nagymértékű visszaesés az alábbi kisebbségek létszámában?

szlovákok esetében:

németek esetében:

b) Nevezzen meg egy olyan kisebbséget, melynek számaránya folyamatosan növekedett a táblázat által bemutatott korszakban!

.....

c) Milyen jelenség következménye a b) kérdésben említett folyamat? (A leginkább helyes választ húzza alá!)

magas népszaporulat

bevándorlás

a többségi lakosság számának csökkenése

4 pont

II. SZÖVEGES, KIFEJTENDŐ FELADATOK

Olvassa el figyelmesen!

A következő feladatok közül összesen **hármat** kell kidolgoznia.
Az alábbi szabályok alapján kell választania:

Kidolgozandó:

egy, az **egyetemes** történelemre vonatkozó feladat,
kettő, a **magyar történelemre** vonatkozó, egy **rövid** és egy **hosszú**,
különböző korszakokra vonatkozó feladat.

Tanulmányozza figyelmesen a feladatokat!

	Sorszám	Korszakok, témák	A feladat típusa
Egyetemes történelem	13.	Középkori gazdaság	rövid
	14.	ENSZ	rövid
Magyar történelem	15.	Honfoglalás	rövid
	16.	Magyarországi reformáció	hosszú
	17.	Széchenyi reformprogramja	rövid
	18.	Áprilisi törvények és a kiegyezés	hosszú
	19.	XX. századi demográfia	rövid
	20.	Mai magyar társadalom	hosszú

Segítségül megadjuk a helyesen kiválasztott feladatok sorszámainak lehetséges kombinációit.

Jelöljön meg egy oszlopot az alábbi táblázatból!

Karikázza be a választott oszlop betűjelét!

Feladattípus	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L
rövid	13.	13.	13.	13.	13.	13.	14.	14.	14.	14.	14.	14.
rövid	15.	15.	17.	17.	19.	19.	15.	15.	17.	17.	19.	19.
hosszú	18.	20.	16.	20.	16.	18.	18.	20.	16.	20.	16.	18.

Csak a szabályok szerint kiválasztott feladatok értékelhetők! A feladatok után az értékelési szempontok szerepelnek, az elért pontszámokat a javító tanár állapítja meg.

A feladatok közül **csak a választott hármat dolgozza ki**, a többit hagyja üresen!

A feladatok kidolgozása előtt tanulmányozza a 2. oldalon található útmutatót!

A válaszok elkészítése során fogalmazvány (piszkozat) készíthető!

13. A feladat a középkor gazdaságtörténetéhez kapcsolódik. (rövid)**Mutassa be a forrás és ismeretei alapján a kora középkori uradalmat és annak gazdasági szerepét!**

„Asnapum királyi birtokon kőből kitűnően megépített királyi házat találtunk. Van benne három szoba, és az egész ház erkéllyel van körülvéve, van továbbá tizenegy kisebb szoba nők számára és munkahelyek, alul egy pince, fönt pedig két tornác. A gazdasági udvarban tizenhét más házat találtunk fából, ugyanannyi hozzájuk tartozó raktárhelyiségekkel és egyéb melléképületekkel, mindezek jól voltak megépítve; egy istállót, egy konyhaépületet, egy sütőházat, két magtárat, három csűrt; egy sövényrel jól körülkerített udvart kő kapuházzal, melyen erkély is volt, ahonnét a kiosztások történtek. Egy kis udvar hasonlóképpen sövényrel van bekerítve, szabályosan elrendezve, különféle fákkal beültetve. [...] Az öt malom jövedelme 800 modius, a négy sörfőző ház jövedelme 650 modius. [...] A szolgálók között azonban nem találtunk lakatosokat, sem más mesterséget űzőket.” (Nagy Károly korabeli birtokösszeírás)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

14. A feladat az ENSZ szervezetével kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a források és ismeretei alapján az ENSZ két legfontosabb szervét és működésük alapvető sajátosságait! Válaszában térjen ki arra, hogyan biztosította az ENSZ felépítése a világháborúban győztes nagyhatalmak dominanciáját a nemzetközi diplomáciában és a szervezet folyamatos működését a hidegháború időszakában is!

„Minden olyan kérdést, amelyben cselekvésre van szükség, a Közgyűlésnek a vita előtt, vagy azután a Biztonsági Tanács elé kell terjesztenie. [...] Ha a Biztonsági Tanács úgy találja, hogy a (fegyveres erők felhasználásával nem járó) rendszabályok

elégtelenek, úgy fegyveres erők felhasználásával olyan műveleteket foganatosíthat, amelyeket a nemzetközi béke és biztonság fenntartásához vagy helyreállításához szükségesnek ítél.” (Részletek az ENSZ Alapokmányából)

*A Biztonsági Tanács Irakról szavaz;
2004*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztósám 2	
Vizsgapont	12	

15. A feladat a magyar honfoglalással kapcsolatos. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei alapján, milyen katonai / hadászati és politikai körülmények között került sor a Kárpát-medence keleti felének elfoglalására! Válaszában térjen ki a Kárpát-medence honfoglalást közvetlenül megelőző hatalmi viszonyainak ismertetésére is! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

„Miután Simeon [bolgár uralkodó] újból kibékült a rómaiak császárával, és biztonságban érezte magát, a besenyőkhöz küldött, és megegyezett velük, hogy leverik és megsemmisítik a türköket. És amikor a türkök hadjáratra mentek, a besenyők Simeonnal a türkök ellen jöttek, családjaikat teljesen megsemmisítették, és a földjük őrzésére hátrahagyott türköket gonoszul kiűzték onnét. A türkök pedig a besenyőktől elűzve, elmentek, és letelepedtek arra a földre, amelyen most laknak.”
(Bíborbanszületett Konstantin: A birodalom kormányzásáról)

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

16. A feladat a reformáció magyarországi elterjedésével kapcsolatos. (hosszú)
Mutassa be a források és ismeretei alapján a magyarországi reformáció kulturális hatásait a XVI. század végéig! Válaszában térjen ki az Erdélyi Fejedelemség területén megvalósuló vallásgyakorlat összetevőire is! Használja a középiskolai történelmi atlaszt!

A debreceni református kollégium épülete

„Az Újszövetségen egészen elvégeztük végre az utolsó simítást, s kérjük, fogadja azt Nagyságos Uraságod kegyes szívvel. A többi népek néhány év előtt gúnyoltak bennünket, hogy jóllehet az oroszoknak is van saját nyelvükön evangéliumuk, a magyaroknak nincsen. De ezután nemcsak hogy nem fognak gúnyolódni ezért rajtunk a keresztény népek, hanem még irigykednek is a nyelv szépsége miatt, amelyet utánózni sem képesek.” (*Sylvester János levele Nádasdy Tamáshoz, Magyarország későbbi nádorához; 1541*)

„Urunk ő felsége miképpen ennek előtte való gyűléseibe országgal közönséggel az religió dolgáról végezött, azonképpen mostan és ez jelen való gyűlésbe azont erősíti, tudniillik hogy midőn helyükön az prédikátorok az evangéliumot prédikálják, hirdessék, ki-ki az ő értelme szerént, és az község ha venni akarja, jó, ha nem penig, senki kényszerítéssel nem kényszerítse az ü lelke azon meg nem nyugodván, de oly prédikátort tarthasson, az kinek tanítása ő nékie tetszik.” (*Az 1568-as tordai országgyűlés határozataiból*)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

17. A feladat a magyar reformkorhoz kapcsolódik. (rövid)

Mutassa be a forrás és ismeretei segítségével Széchenyi reformprogramjának jogi, gazdasági és politikai alapelveit!

„[Az ősiség törvényének] eltörlése pedig szükségkép maga után vonja

3-szor: a Fiscalitas [háramlási jog] megszűnését. Minthogy továbbá nem elég, ha a hitelező az ingatlant csak exequálhatja [végrehajthatja], de azt nekie teljes bátorsággal [biztonsággal] bírhatni is kell, mert máskép kis kamatra pénzt nem fog adni; többször lehetne pedig a hitelező nemtelen, mint magyar nemes: szükségkép foly mindenkire a

4-szer: Jus proprietatis [birtokbírhatás joga]. Ha pedig nemtelen is bírhat ingatlant, kell neki teljes személy s vagyonbeli bátorság, azaz

5-szor: törvény előtti egyformaság. És – mert sikertelen a törvény, ha azt mindig csak egy felekezet magyarázza

6-szor: törvényes pártvéd [választott védő]. Ezen utolsó két törvény azt vonja maga után, hogy

7-szer: a házi pénztár s országgyűlési költségek a nemestül is idomzat szerint viseltessenek. Ezen törvények következtében új életre ébredend a hon, s nagyobb lévén a mozgás [...]” (Széchenyi István: Stádium; 1833)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

18. A feladat a XIX. századi magyar történelemhez kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével, hogyan szabályozták az áprilisi törvények, illetve a kiegyezés a birodalom és Magyarország viszonyát, és hasonlítsa össze a két szabályozást!

„III. tc. Független felelős minisztérium alakításáról

6.§. Mindazon tárgyakban, melyek eddig a m. [magyar] k. [királyi] udvari kancelláriának a k. helytartó tanácsnak, s a k. kincstárnak [...] köréhez tartoznak, vagy azokhoz tartozniuk kellett volna, s általában minden polgári, egyházi, kincstári, katonai és általában minden honvédelmi tárgyakban Ő Felsőge a végrehajtóhatalmat ezentúl kizárólag csak a magyar ministerium által fogja gyakorolni.

13.§. A miniszterek egyike folyvást Ő Felsége személye körül lesz, s mindazon viszonyokban, melyek a hazát az örökös tartományokkal közösen érdeklik, az országot képviseli.

14.§. A minisztériumnak következő osztályai lesznek: a) Belügyek, b) Országos pénzügy, c) Közmunka és közlekedési eszközök, d) Földművelés, ipar és kereskedés, e) Vallás és közoktatás, f) Igazságszolgáltatás, g) Honvédelem.” (1848. III. tc.)

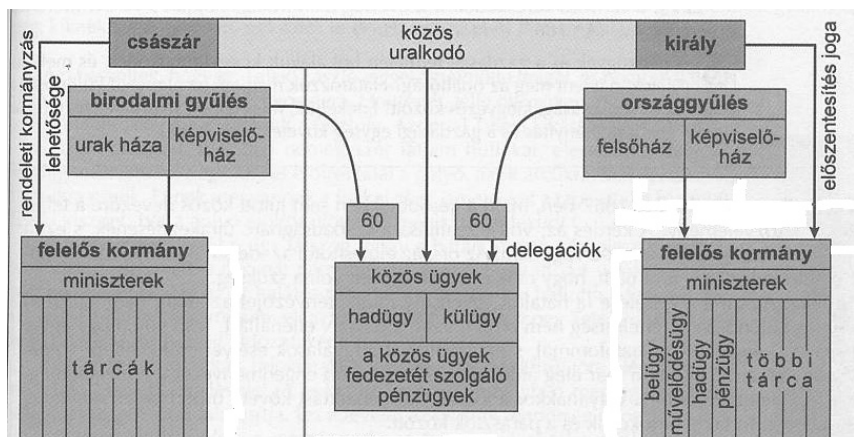
„1.§. Azon kapcsolat, mely egyrészt a magyar korona országai, másrésztől Őfelségének többi országai között jogilag fennáll, a pragmatica sanction alapszik.

8.§. A pragmatica sanctioból folyó közös védelemnek egyik eszköze a külügyek célszerű vezetése. Ennélfogva a birodalom képviseltetése a külföld irányában mindkét fél minisztériumával egyetértésben a közös külügyminiszter teendői közé tartoznak.

9.§. A közös védelemnek másik eszköze a hadsereg, a hadügy.

11.§. Őfelségének a hadügy körébe tartozó fejedelmi jogai folytán mindaz, ami az egész hadseregnek és így a magyar seregnek is egységes vezérletére vonatkozik, Őfelsége által intézendőnek ismertetik el.

16.§. A pénzügyeket annyiban ismeri a magyar országgyűlés közösnek, amennyiben közösek lesznek azon költségek, melyek a fentebbiekben közöseknek elismert tárgyakra fordítandók.” (1867. VIII. tc.)

A közös ügyek rendszere

19. A feladat Magyarország XX. századi demográfiai helyzetével kapcsolatos. (rövid)
Mutassa be a forrás és ismeretei alapján, mikor következett be demográfiai fordulat a XX. század utolsó harmadának magyarországi népesedési mutatóiban! Válaszában térjen ki az adatok mögötti okokra is!

A népesség száma és tényleges szaporodása Magyarországon			
Év	A népesség száma		Tényleges szaporodás, fogyás
	(1000 fő)	Az előző népszámláláshoz viszonyítva	
		(%)	(1000 fő)
1960*	9 961,0	108,2	756,2
1970**	10 322,1	103,6	361,1
1980	10 709,5	103,8	387,4
1990	10 374,8	96,9	-334,7
1996	10 212,3	98,4	-162,5

* Az előző népszámlálás 1949-ben volt.

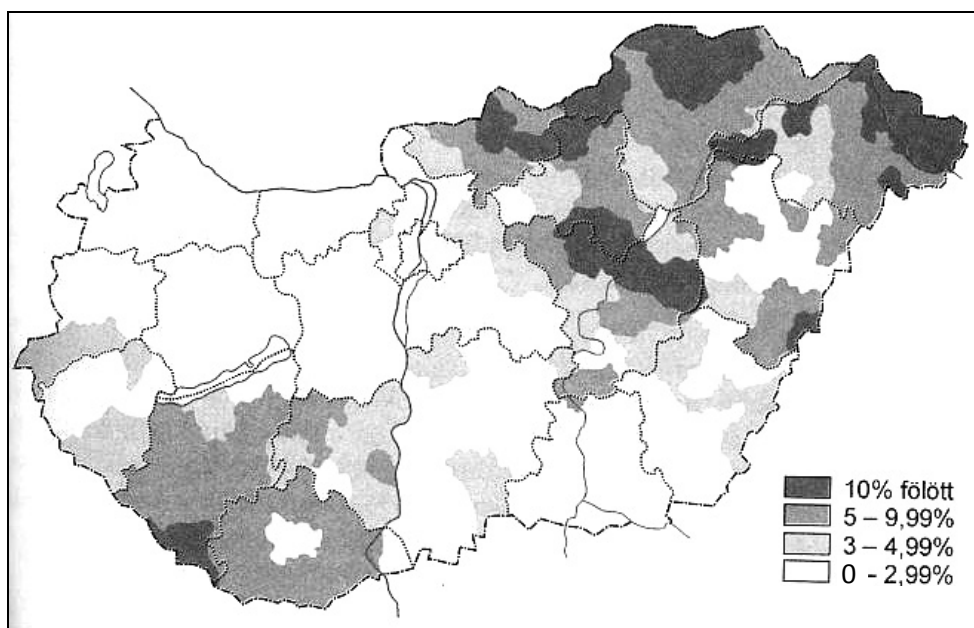
** 1967-ben bevezetik a gyermekgondozási segélyt.

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	4	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	4	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	6	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	2	
Összpontszám	24	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	12	

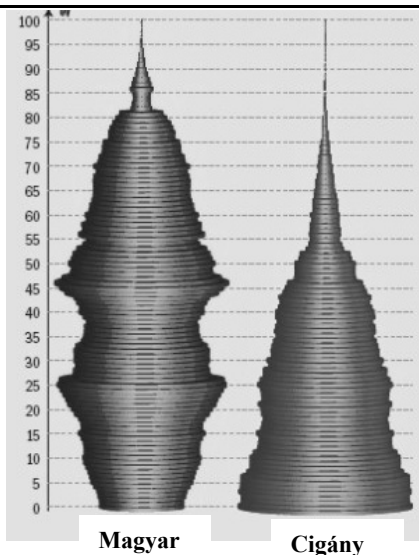
20. A feladat a mai magyar társadalomhoz kapcsolódik. (hosszú)

Mutassa be a források és ismeretei segítségével a romák hátrányos helyzetének összetevőit!

A romák iskolai végzettsége korcsoportok százalékában, 1993						
korcsoport	0 osztály	1-7 osztály	8 osztály	szakmunkás-képző és szakiskola	szakközépiskola és gimnázium	főiskola és egyetem
14-19	1,5	32,4	55,3	10,4	0,4	0,0
20-29	1,7	22,4	59,7	14,5	1,7	0,0
30-39	4,6	32,6	47,5	12,5	2,5	0,3
40-49	10,1	39,7	40,8	7,4	1,4	0,6
50-59	32,0	42,3	20,5	3,7	1,4	0,2
60-69	39,6	51,2	6,4	2,1	0,4	0,4
70-	50,9	40,3	7,8	1,0	0,0	0,0
összesen	9,5	33,4	45,6	10,4	0,9	0,2

A romák aránya az összlakosságon belül

*A magukat magyar, illetve cigány nemzetiségűnek vallók korfája a 2001. évi népszámlálás adatai alapján (forrás: HVG)**

**A két korfa nem tükrözi a két csoport egymáshoz viszonyított létszamarányát.*

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Szempontok	Elérhető	Elért
	pont	
Feladatmegértés	8	
Tájékozódás térben és időben	4	
Szaknyelv alkalmazása	4	
Források használata	8	
Eseményeket alakító tényezők feltárása	10	
Megszerkesztettség, nyelvhelyesség	8	
Összpontszám	42	
	Osztószám 2	
Vizsgapont	21	

		maximális pontszám	elért pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok	1. Római köztársaság	4	
	2. Oszmán Birodalom	4	
	3. Középkori városfejlődés	4	
	4. Barokk	4	
	5. Mohácsi csata	3	
	6. Alkotmányosság	4	
	7. A dualizmus gazdaságtörténete	4	
	8. Gazdasági világválság	4	
	9. Magyarországi nyilas mozgalom	4	
	10. Határon túli magyarság	3	
	11. Európai Unió	3	
	12. Magyar társadalom	4	
	Összesen	45	
I. Elért pontszám egész számra kerekítve			
II. Szöveges kifejtendő feladatok	13. Középkori gazdaság	12	
	14. ENSZ	12	
	15. Honfoglalás	12	
	16. Magyarországi reformáció	21	
	17. Széchenyi reformprogramja	12	
	18. Áprilisi törvények és a kiegyezés	21	
	19. XX. századi demográfia	12	
	20. Mai magyar társadalom	21	
	Összesen	45	
	II. Elért pontszám egész számra kerekítve		
I. + II. Az írásbeli vizsgarész pontszáma		90	

javító tanár

Dátum:

	elért pontszám egész számra kerekítve	programba beírt egész pontszám
I. Egyszerű, rövid feladatok		
II. Szöveges kifejtendő feladatok		

javító tanár

jegyző

Dátum:

Dátum: